

EL FUTUR DEL SOCIALISME, Vicenç Navarro

"És essencial que per a construir el socialisme estiguem oberts a l'anàlisi crítica, incloent crítica de la nostra experiència", Rafael Campalans (1887-1933), dirigent del socialisme català i autor del *Manual práctico del socialismo catalán*.

"El moviment socialista es deu renovar i modernitzar constantment sense renunciar mai als principis en els quals el socialisme democràtic està basat. Hem de ser conscients de la diferència entre reforma i ruptura", Olof Palme (1927-1986), dirigent del socialisme suec.

El socialisme no és una etapa final sinó un procés que s'està construint o destruint en bases diàries en el desenvolupament de les polítiques públiques. És un procés ben definit en aquella famosa frase dels fundadors del socialisme de que en la producció i distribució de béns s'hauria d'assignar tals béns "a cada persona segons la seva necessitat" i que els recursos haurien d'obtenir-se" de cada persona segons la seva habilitat". Tal principi és tan vàlid avui com ho va ser ahir o com ho serà demà. Basat en això, la socialdemocràcia europea ha anat expandint el concepte de ciutadania per a incloure-hi drets socials, laborals i democràtics i això com part d'un procés de construir una societat en la qual tant les *necessitats* com les *habilitats* es defineixen democràticament, amb l'objectiu d'arribar a una societat sense classes, mancada de qualsevol tipus d'explotació sigui aquesta de classe, de gènere, de raça o de nació.

Amb aquesta finalitat, quatre han estat les polítiques públiques que han caracteritzat a la socialdemocràcia europea. Una ha estat la *universalització de drets, transformant-los en condicions de ciutadania*. Per aquest motiu la socialdemocràcia ha expandit sempre tals drets (siguin aquests socials, laborals o democràtics) a tota la ciutadania, universalitzant-los. És cert, que altres tradicions polítiques com la democràcia cristiana han universalitzat també alguns drets socials però això ho han fet en gran mesura com a conseqüència de les pressions de la socialdemocràcia. A Europa, ha estat la socialdemocràcia (en la qual incloïa a tots aquells partits, diguin-se com es diguin -socialistes, socialdemòcrates, laboristes o fins i tot comunistes- que han seguit les quatre polítiques públiques que estic descrivint) la qual ha universalitzat tals drets. Com part d'aquest procés, la socialdemocràcia ha estat la major força política responsable de l'establiment de l'Estat de Benestar. En aquest aspecte recents declaracions d'alguns economistes del govern espanyol, indicant que estaven en contra de la universalització de drets socials són inconsistents amb tal pràctica i principi socialdemòcrata.

La segona característica d'aquesta tradició política *ha estat la progressivitat en l'adquisició de recursos públics, reflectida en la progressivitat fiscal*. La socialdemocràcia ha estat històricament una força política redistributiva de manera que la contribució al bé comú, gestionat per l'Estat, ha estat directament relacionada als ingressos dels ciutadans de manera que a major renda, major contribució a l'erari públic. Des d'aquest punt de vista, la demanda, (avui promoguda per grups mediàtics pròxims a la banca així com per algunes veus de l'equip econòmic del govern espanyol), que la redistribució dels recursos de l'Estat ha de basar-se en la manera com es distribueix la despesa pública però no en la progressivitat dels impostos, significa un trencament clar amb la tradició socialdemòcrata. En realitat, la progressivitat fiscal i el seu impacte redistributiu, ha estat una demanda constant de la classe treballadora que, amb l'aliança de les classes mitges, ha estat el motor del projecte socialdemòcrata, incloent el seu Estat

de Benestar. No és casualitat que aquells països que tenen major càrrega i major progressivitat fiscal siguin els països escandinaus (com Suècia) on la socialdemocràcia ha governat durant més temps des de la Segona Guerra Mundial (el 92% del temps 1950-2007). Són també els països que tenen un Estat de Benestar més extens i per cert, tenen economies més exitoses.

La tercera característica de la socialdemocràcia ha estat el desenvolupament *d'una sensibilitat ciutadana oposada a qualsevol tipus d'explotació, i molt especialment, explotació de classes i gènere*. El desenvolupament de tal sensibilitat ha requerit polítiques públiques encaminades a alliberar l'enorme potencial que qualsevol ésser humà té. Aquest alliberament exigeix, en la gran majoria dels casos, la integració en el mercat de treball de la ciutadania adulta, la qual cosa requereix el desenvolupament d'una infraestructura de serveis públics als membres de les famílies –com escoles d'infància i serveis domiciliaris- que facilitin combinar les seves responsabilitats familiars amb els seus compromisos professionals. Això, juntament amb un sistema educatiu i una cultura promoguda per l'Estat que estimuli una igualtat de responsabilitats, de deures i de drets entre els gèneres, allibera la dona, facilitant el seu desenvolupament. Aquestes polítiques públiques no han estat desenvolupades històricament per les tradicions cristianodemòcrates o conservadors que no han facilitat la integració de la dona al mercat de treball. A Suècia (país de llarga tradició socialdemòcrata) la dona dedica 28 hores a les tasques familiars i l'home 22. A Espanya (de llarga tradició conservadora), la primera consumeix 42, el segon 8 hores. Aquestes polítiques públiques expliquen també que com més presència socialdemòcrata hi ha en un país europeu, més participació de la dona en el mercat de treball, la qual cosa determina també una altra conseqüència d'aquesta característica, és a dir, *l'elevat percentatge de la població adulta que treballa*. Aquesta característica és també una condició per a l'elevat desenvolupament dels seus Estats de Benestar doncs com més elevat és el nombre de treballadors, més riquesa hi ha en el país i més elevats són els ingressos a l'Estat.

La quarta característica de la socialdemocràcia ha estat la *d'expandir la democràcia, emfatitzant que sigui el col·lectiu de ciutadans els que defineixin els conceptes (i prioritats) de necessitat i d'habilitat (definint els mecanismes i instruments que l'Estat desenvolupa per a adquirir els seus recursos), considerant a l'Estat com executor de la redistribució dels recursos i el garant dels drets*. I aquest Estat ha adquirit fins i tot més importància en la mesura que l'activitat econòmica s'ha anat internacionalitzant, segons el procés comunament anomenat globalització. En contra del que sosté "la saviesa convencional" del nostre país, *la globalització requereix estats forts que facilitin la resposta de la societat als reptes plantejats per la globalització*. Per aquest motiu els països més globalitzats a Europa (Suècia, Noruega, Finlàndia i Dinamarca) les exportacions i importacions dels quals representen un elevat percentatge del seu PIB, i que són considerats com els més exitosos econòmicament en la UE, siguin països amb una àmplia despesa pública i amb estats altament intervencionistes i reguladors. Contràriament, són països com Catalunya i Espanya que al tenir un estat feble estan poc preparats per a respondre a tal globalització. L'altra dimensió d'aquesta característica ha estat la de dur les decisions al nivell més pròxim a la ciutadania. Això ha implicat en els països nòrdics de major tradició socialdemòcrata *la municipalització dels serveis de l'Estat de Benestar, tals com sanitat, educació, serveis socials i altres*.

La suposada modernització de la socialdemocràcia: reforma o ruptura?

Aquests quatre principis han anat desenvolupant-se de diferents maneres segons la història i context polític de cada país, arribant al seu major

desenvolupament al Nord d'Europa, els països escandinaus, i al menor desenvolupament, al Sud d'Europa, on dictadures totalitàries conservadores han governat durant més temps sent responsables de l'enorme subdesenvolupament social d'aquests països. Suècia té la despesa pública social més alta de la UE-15. Espanya, contràriament, és el país amb la despesa pública social més baixa de la UE-15. Mentre que molt s'ha de fet durant la democràcia, encara ara ens trobem en la situació de que mentre el PIB d'Espanya és ja el 92% del promig de la UE-15, la despesa pública social per càpita és només un 60% del promig de la UE-15. Espanya es gasta molt menys en el seu estat del benestar del que li correspon pel seu nivell de riquesa (vegi's Navarro, V. Coord. *La Situació Social d'Espanya*. Volum II).

No cal dir que existeix una gran diversitat de polítiques públiques desenvolupades per governs socialdemòcrates. Dintre d'elles cal remarcar-ne algunes que signifiquen clarament una ruptura amb els principis socialdemòcrates, adoptant principis pertanyents a les tradicions cristianodemòcrates o liberals. Una d'elles, promoguda per la Tercera Via, també anomenada socio-liberal (pensament polític que ha estat promocionat extensament a Europa, incloent Catalunya per algunes fundacions socialistes) és la que *renúncia al principi d'universalització, substituint-lo per polítiques públiques que en lloc de parlar d'universalització de drets parla de la prevenció de l'exclusió social i que en lloc de redistribució parla d'igualtat d'oportunitats*. L'èmfasi en prevenció de l'exclusió social, recorda el llenguatge antipobresa de la tradició cristianodemòcrata. En aquestes polítiques públiques, la despesa pública social es centra en els pobres o en els vulnerables a l'exclusió social, sense referir-se a la resta de la ciutadania. Aquest enfocament substitueix el discurs i la pràctica redistribuidora de l'estat (indispensable, per cert, per a eliminar la pobresa) per polítiques orientades als pobres o als exclosos. Tal i com els experts en política social, professors Korpi i Palme del Centre de Estudis Socials de Suècia, han assenyalat, els països que han tingut més èxit a l'hora d'eliminar la pobresa han estat precisament els països que han seguit polítiques redistributives de caràcter universal. L'evidència empírica d'això és aclaparant (veure Navarro, V. (ed.) *Neoliberalism, Globalization and Inequalities. Consequences for Health and Quality Life*. Baywood 2007). Per a resoldre el problema de la pobresa l'Estat no pot centrar-se en els pobres. En quant a la igualtat d'oportunitats, aquesta no pot realitzar-se dintre d'un context on no hi hagin polítiques redistributives. Assumir que un nen de Nou Barris pugui tenir les mateixes oportunitats que un nen de Pedralbes mitjançant la provisió de beques d'estudi, és subestimar la importància que el context social té en la configuració de les oportunitats.

Una altra ruptura amb la socialdemocràcia és la *dilució del intervencionisme públic, promovent el finançament privat de l'Estat del Benestar*, privatitzant el finançament dels serveis públics, mesures també promogudes per la Tercera Via i els seus aliats a Catalunya i a Espanya. Aquestes mesures es justifiquen mitjançant la referència a la llibertat d'elecció, seguint una narrativa molt característica del pensament liberal. Tal postura assumeix erròniament que la privatització assegura per a la majoria de la ciutadania una major capacitat d'elecció. L'evidència, no obstant això, mostra que el país desenvolupat que té menor capacitat d'elecció en els serveis sanitaris, y menor satisfacció de l'usuari per exemple, és EEUU (s'aconsella veure la pel·lícula Siko de Michael Moore) on el finançament i gestió sanitària són privades. Un servei públic pot tenir major capacitat d'elecció i major satisfacció de l'usuari que un servei privat. És més, i com ocorre a Catalunya, la qualitat dels serveis sanitaris privats és, en general, menor que en la sanitat pública i això com a conseqüència d'una menor participació de l'Estat en la regulació de la seva qualitat.

Una altra dimensió d'aquesta ruptura és la disminució de la càrrega fiscal, sota "el supòsit que baixar impostos és d'esquerres". No cal dir que baixar impostos pot ser d'esquerres si es millora amb això l'equitat fiscal. Però a Espanya, on la despesa pública és la més baixa de la UE-15, i la càrrega fiscal és també de les més baixes de la UE-15, la promoció d'aquest eslògan sense més és un error que contribueix a reforçar una cultura liberal molt poc socialdemòcrata. El problema més greu que té Espanya és la seva baixa despesa pública que determina unes enormes tensions interterritorials, conseqüència de la insuficiència de recursos públics en les CCAA, tensions aprofitades pels nacionalismes tant centrals espanyols (que no es defineixen com nacionalistes sinó constitucionalistes) com els nacionalismes perifèrics, ocultant amb això el problema més greu que té Espanya que és la baixa despesa pública, la qual cosa es deu a un poder de classe, que es reflecteix en la gran resistència del 30-35% de la població de renda superior del país (que no utilitza els serveis públics) i que es resisteix a pagar els impostos que li correspon pel seu nivell d'ingressos. La política fiscal a Espanya (incloent el frau fiscal) és altament regressiva.

La socialdemocràcia a Europa

Cal recordar que en el seu moment les esquerres eren la majoria del Parlament Europeu. No és així ara. I això està relacionat amb la decepció (quan no hostilitat) de grans sectors de les classes populars cap a la manera com s'està construint aquesta Europa, decepció que està justificada ja que ha estat durant el període de construcció de la Unió Europea que l'atur ha augmentat, la protecció social ha disminuït, els beneficis socials s'han reduït, el creixement de la despesa pública s'ha alentit i els salaris han baixat, mentre que els beneficis empresarials han crescut d'una manera molt notable (veure Navarro, V: *El deterioro de la Europa Social*. Le Monde Diplomatique, Octubre del 2007) (en www.vnavarro.org, secció política europea). Totes les enquestes mostren que les classes més poc inclinades a la UE són les classes treballadores i les classes mitges (de renda mitja i baixa) i això es deu, no a la seva ignorància (com els establishments mediàtics, polítics, financers i empresarials assumeixen) sinó a la seva percepció (que es basa en un fet real) que aquestes polítiques són causades per les polítiques públiques proposades per la Comissió Europea i el Banc Central Europeu, polítiques gestionades de vegades per personalitats (nombrades per governs socialistes), que han estat les guardianes de l'ortodòxia liberal a Europa.

Aquesta situació va arribar a la seva màxima expressió quan la Comissió Europea dirigida per Romano Prodi (que havia estat proposat per la socialdemocràcia europea) va aprovar una proposta en el seu programa d'alliberament dels serveis (estimulant la seva mobilitat al llarg de tota la UE) que hagués permès, per exemple, que als treballadors d'una empresa polonesa de la construcció que treballés a Espanya se li paguessin sous polonesos (que són una tercera part dels sous espanyols) en lloc de salaris espanyols. Aquesta proposta, coneguda com "país d'origen" va ser recolzada per la Tercera Via i per Anthony Giddens, qui lamenta en el seu últim llibre que tal proposta fos anul·lada pel parlament Europeu. Aquest és un exemple entre molts altres que "la modernització" és, en realitat, una regressió del projecte socialdemòcrata. És un signe de sensibilitat social demòcrata que el Partit Socialista Europeu i l'Esquerra Europea votessin en contra de tal reforma i avui aquestes forces polítiques estan demanant un canvi en les polítiques públiques que l'establishment europeu està seguint, demanat una major expansió de l'Europa Social que la Comissió Europea i el Banc Central Europeu s'hi oposen.

Les ambivalències expressades per l'electorat d'esquerra cap a la Constitució Europea a França, Holanda i a Luxemburg va reflectir precisament aquesta percepció de que la manera com la Unió Europea s'està contribuint no reflecteix una

sensibilitat social i democràtica que hagués d'existir a l'Europa que es desitgi construir (enquestes mostren un rebuig a la Constitució a Suècia, Alemanya, Dinamarca, entre altres). Una de les forces que s'han oposat a aquesta expansió social de la UE ha estat precisament la Tercera Via, molt popular en cercles financers i empresarials influents a la Comissió Europea i al Banc Central Europeu. Aquestes institucions estan demanant ara una moderació salarial i una reducció de la despesa pública amb la finalitat de pal·liar l'efecte de la crisi econòmica, causat en part, per les polítiques neoliberals que tals institucions han promogut i que van permetre que els beneficis de les empreses financeres arribessin a uns nivells sense precedents en els últims cinquanta anys.

La situació del socialisme a Espanya

La socialdemocràcia espanyola ha estat la creadora de l'Estat del Benestar espanyol que es va desenvolupar durant la primera meitat del període democràtic 1978-1993, i molt en particular en la segona part d'aquest període com a conseqüència de les mobilitzacions populars i vagues generals, liderades pels sindicats, que han estat les forces més consistents i coherents en la defensa de l'Estat de Benestar.

Ara bé, aquesta expansió de l'Estat de Benestar va experimentar un canvi molt notable (conseqüència en part d'un canvi polític dintre del govern del PSOE, amb sortida dels sectors d'esquerra, i promoció de sectors pròxims al capital financer) a l'any 1993, quan el Ministre Pedro Solbes, aliat amb la dreta Catalana (CiU), va seguir unes polítiques d'austeritat molt marcades. Aquestes polítiques, seguides més tard, per Rato i el govern Aznar, han significat que el dèficit de despesa pública social per habitant entre Espanya i el promig de la UE-15 augmentés un 68% (durant el període 1993-2004), amb la consegüent deterioració de les transferències i serveis públics (la qual cosa va crear gran nombre de vagues dels professionals i treballadors dels serveis públics).

Aquestes polítiques d'austeritat responien al desig de transferir fons públics de les àrees socials, (disminuint la seva taxa de creixement), a la reducció primer i eliminació després del dèficit del pressupost de l'Estat, de tal manera que quan, finalment, es van equilibrar els comptes de l'Estat, el dèficit de la despesa pública social d'Espanya amb el promig de la UE-15 havia arribat a la seva dimensió major. Espanya era "un gegant econòmic" (expressió utilitzada pel president Aznar en 2003) amb peus socials de fang. Les escoles, les universitats, la sanitat, els serveis socials, estaven entre els més subfinançats en la UE-15 .

Això va determinar que les esquerres i la socialdemocràcia fes de tal dèficit social el centre de la seva crítica al govern Aznar en les eleccions del 2004 presentant la seva proposta de correcció de tal dèficit com l'eix del seu programa electoral, compromentent-se a convergir la despesa pública social per càpita d'Espanya amb el promig de la UE-15, convergència que tindria lloc en diverses legislatures. La falta d'especificitat en quant al nombre de legislatures no era un element clau doncs el que era més important no era tant la velocitat de canvi sinó la direcció de tal canvi. El PSOE es comprometia a revertir la desconvergència de despesa pública social que havia ocorregut durant el període 1993-2004, quan el dèficit social d'Espanya amb la UE-15 havia anat creixent. El compromís del PSOE era que anés reduint-se. El programa del 2004 incloïa com -conseqüència de les pressions realitzades per les bases del partit- una dimensió social avançada. Part d'aquestes promeses s'han anat desenvolupant però amb un handicap enorme. I és que l'equip econòmic dirigit per Pedro Solbes al Ministeri i Miguel de Sebastián i David Taguas a l'oficina econòmica de la Moncloa, encaixats dintre d'una mentalitat liberal, no han permès el suficient augment de la despesa pública que hagués permès convergir amb la despesa pública social per habitant del promig de la UE-

15. En realitat, Pedro Solbes havia indicat en una entrevista recent a *El País* (22.07.07) que "la mesura de la qual ell estava més orgullós era el fet de no haver augmentat la despesa pública" i això al país que té la despesa pública més baixa de la UE!. El continuisme en el liberalisme econòmic de l'equip econòmic del govern Zapatero ha obstaculitzat enormement el desenvolupament de les propostes socials incloses en el seu programa electoral. El President Zapatero que ha liderat el govern en polítiques públiques socials que han significat un augment clar dels drets socials, mostrant la seva vocació socialdemòcrata transformadora, ha estat assessorat, no obstant això, en temes econòmics per equips econòmics de clara identificació liberal que han limitat significativament el desenvolupament de tals drets. Una observació personal. M'agradaria que el President Zapatero tingués la mateixa influència internacional que Olaf Palme va tenir en el seu moment. Però, el gran prestigi de Olaf Palme es devia, no només a les seves polítiques progressistes internacionals (es va oposar a la guerra del Vietnam en la mateixa mesura que el President Zapatero es va oposar a la guerra d'Iraq) sinó a les seves polítiques econòmiques expansives i socials redistributives que van fer de Suècia un punt de referència mundial.

Dubto que Zapatero es converteixi en el Olaf Palme del nostre temps amb els equips econòmics dels quals s'envolta, entre els quals, el director de la seva Oficina Econòmica, David Taguas, ha arribat fins i tot a proposar la privatització de la seguretat social com a Xile (Veure Navarro, V. "¿La seguridad social en España es inviable?", en Nou Cicle el color del progrés. Magazine on-line. Disponible a: www.noucycle.org/Narticles/1620.htm). Aquests nomenaments han tingut com objectiu el tranquil·litzar al capital financer i empresarial del país. Però tal tranquil·litzat s'ha aconseguit a costa d'augmentar la inseguretat de les bases populars que el van triar, projectant-se un increment de la abstenció entre les classes populars. Vegi's el que va ocórrer en el municipi de Madrid quan un economista liberal va liderar la candidatura socialista. L'aixafadora victòria del PP no es va deure a una transferència de vot del PSOE al PP. En realitat, el PP només va guanyar 709 vots més que en les últimes eleccions municipals. Va ser el PSOE qui va perdre 139.000 vots, la majoria dels quals eren vots d'una esquerra desenganyada. El desig electoral per a atreure al qual s'anomena el centre (que són les dretes desencantades amb el PP) està desmobilitzant les esquerres, la qual cosa és la pitjor estratègia electoral. Tal i com diversos experts de temes electorals han assenyalat les esquerres guanyen o perden a Espanya segons el grau d'abstenció del seu electorat.

El socialisme a Catalunya

La socialdemocràcia a Catalunya (i incloc com socialdemocràcia, no només el partit majoritari, el PSC, sinó també a sectors importants, incloent la seva direcció, de ERC i a la totalitat del ICV-EU) està més a l'esquerra que la socialdemocràcia espanyola, i això com a conseqüència de la nostra pròpia història. El Pacte del Tinell, pactat pels tres partits: PSC, ERC i ICV-EU és el document més progressista que hi ha hagut en els últims setanta anys no només a Catalunya sinó també a Espanya. Les polítiques públiques que s'han desenvolupat durant els anys de govern d'esquerres han traduït una vocació transformadora sense precedents en el nostre país. Un indicador d'això és que la despesa pública per habitant ha anat creixent molt més ràpidament que en els anys de govern conservador-liberal de CIU, responent al seu compromís que tal despesa convergís amb el promig de tal despesa en els països i regions d'igual desenvolupament econòmic que Catalunya.

Per a avaluar les polítiques públiques dels governs d'esquerres de la Generalitat cal conèixer l'estat de Catalunya al final d'un període de trenta anys de domini d'un nacionalisme conservador, coalició d'una democràcia cristiana més semblant a la italiana que a l'alemanya i un liberalisme econòmic, característic d'un

partit liberal. El seu nacionalisme va ser un intent de mobilització multiclassista al voltant de polítiques públiques de caràcter classista donant suport als serveis privats (utilitzats pel 30-35% de la població de renda superior) a costa dels serveis públics (utilitzats per les classes populars). El seu èxit es va basar en: (1) monopolitzar els símbols catalans, (2) un clientelisme que va arribar a tot el territori català, (3) una instrumentalització abusiva dels mitjans d'informació i persuasió (des de l'escola a TV3 i Catalunya Ràdio) i (4) aconseguir una àmplia abstenció entre les classes populars, base electoral de les esquerres (que creien erròniament que tals eleccions no eren les seves). La Catalunya de tal nacionalisme era la Catalunya del establishment empresarial, financer, mediàtic i polític. El seu aliat de classe va ser predominantment el PP, que era el portaveu del nacionalisme espanyol. Això explica que darrera dels conflictes interterritorials que mobilitzaven les bases nacionalistes, hi havia una comunitat d'interessos de classe que apareixien en l'aprovació de polítiques fiscals i econòmiques a les Corts Espanyoles que sistemàticament van beneficiar unes classes socials a costa d'unes altres. No és sorprenent que els elements liberals de l'equip econòmic del govern socialista espanyol prefereixin una aliança amb CIU que amb els tres partits de l'esquerra catalana.

En aquest aspecte la seva preferència com aliat a les Corts de CIU sobre ERC no és, en contra del que s'escriu, el independentisme d'aquest (en realitat Convergència s'està ja movent en aquesta direcció) sinó el fet que sigui un partit que, sota la direcció actual, és d'esquerres. CIU que durant molts anys va governar amb el PP (sota el lema que "Espanya va bé i Catalunya va millor"), és responsable de l'enorme escassetat de recursos públics a Espanya i a Catalunya, a l'haver aprovat els pressupostos del govern Aznar que eren d'una gran austeritat de despesa pública i social. D'aquí que el gran repte de les esquerres sigui precisament el corregir aquest enorme subdesenvolupament social de Catalunya i d'Espanya, subdesenvolupament que implica la polarització de l'estat del benestar a Catalunya entre les classes pudentes (que utilitzen els serveis privats) i les classes populars (que utilitzen els serveis públics). El fer un Estat del Benestar únic, multiclassista, que tant les classes mitges com les treballadores es trobin còmodes és el gran repte del govern de les esquerres. En realitat, tal polarització existent no és bona ni per a les classes populars ni per a les classes pudentes. Així, mentre la sanitat privada pot tenir major confort, tracte personal, i capacitat d'elecció que la pública, és ben conegut pels experts, que és de menor qualitat de personal i d'infraestructura que la pública, la qual cosa explica que hi hagi major mortalitat en la sanitat privada que en la pública. El que es requereix és una sanitat multiclassista amb confort, tracte personal i capacitat d'elecció conservant la qualitat de la pública. Però això requereix una despesa pública molt més gran que l'actual.

Un aspecte molt positiu és que a Catalunya s'estan donant passos importants en aquesta direcció. Però queda encara molt per fer. El gran creixement de despesa pública exigeix un canvi molt notable de les polítiques desenvolupades per l'equip econòmic del govern espanyol. L'estat central continuarà sent el major recaptador de fons públics. Per aquest motiu es requereixen economistes del govern central de persuasió keynesiana expansiva en lloc de liberals. No es pot desenvolupar el projecte socialdemòcrata amb equips econòmics liberals. O es canvien les persones o es canvien les polítiques. Però el projecte socialdemòcrata català (i el de les altres CCAA) queda clarament obstaculitzat per les polítiques fiscals i pressupostàries de caire liberal que s'han seguit aquests anys a nivell del govern central espanyol.

Una altra necessitat urgent és un canvi de la cultura de Catalunya encara hegemnitzada per un nacionalisme conservador que utilitza els símbols i discursos nacionalistes per a promoure polítiques de classe. El que les esquerres haurien de

fer és construir sobre l'excel·lent història de les esquerres catalanes que sempre han liderat la lluita per la llibertat, per la justícia social i per la identitat catalana. Les dretes, des de Cambó fins a Pujol, sempre van escollir classe sobre nació quan tal disjuntiva es va presentar. Amb el lema: llibertat, amnistia i estatut d'autonomia, van ser les esquerres les que van defensar Catalunya durant la dictadura. Enfront del catalanisme essencialista de CIU cal desenvolupar el catalanisme popular. És en aquest sentit que la recuperació de la memòria històrica hauria de ser la *correcció de la memòria històrica* que no s'ha ensenyat o mostrat en el nostre país. Però per això fa falta una política Gramsciana de recuperar l'hegemonia cultural. I és en aquest projecte que les esquerres han estat excessivament moderades, temeroses d'enfrontar-se amb lobbies molt influents, incloent el corporativisme que existeix en els mitjans d'informació públics. Avui, paradoxalment per a un país com Catalunya on la majoria de la ciutadania es considera d'esquerres i centre esquerres, hi ha menys veus d'esquerra en els mitjans d'informació (fins i tot els públics) que veus de dretes i centre; havent desaparegut no només la narrativa sinó també la ideologia d'esquerres en tals mitjans d'informació. Fins i tot en un diari nou que explícitament es defineix d'esquerres, té com corresponsal econòmic a una economista liberal que celebrava recentment que la majoria de premis Nobels d'Economia es donessin a economistes "que s'oposessin als Governos".

Aquest domini conservador-liberal nacionalista dels mitjans d'informació a Catalunya també explica que els avanços reformistes del govern tot just apareguin en tals mitjans. Contribuint a això és una certa moderació (temerosa de conflictes amb poders establerts) que apareix en certs sectors del govern català, que donen una imatge del govern excessivament de gestió, que subvalora la seva clara vocació transformadora. Es requereix un major radicalisme tant en el seu missatge com en el seu projecte cultural que hagués d'estar més compromès del que ho està en el desenvolupament d'una hegemonia alternativa a la dominant conservadora.